

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

**Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки
фахівців вищої кваліфікації**

Відділ аспірантури та докторантури

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
проф. Лазаренко Н. І.**

02 2021 року

ПРОГРАМА

вступного екзамену

«Дослідницька пропозиція»

підготовки доктора філософії

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 015 Професійна освіта

освітньо-наукова програма «Теорія і методика професійної освіти»

Вінниця – 2021 рік

УДК 001.891(073)

Д 70

Розробники:

Гуревич Роман Семенович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України (академік) НАПН України, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації;

Шевченко Людмила Станіславівна, доктор педагогічних наук, професор, кафедра інноваційних та інформаційних технологій в освіті.

Рецензенти:

Петрук В. А., доктор педагогічних наук, професор, Вінницький національний технічний університет;

Клочко О. В., доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

Програма вступного екзамену «Дослідницька пропозиція» з підготовки доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Теорія і методика професійної освіти» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта / Р.С. Гуревич, Л.С. Шевченко. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. 2021. 10 с.

Програма вступного екзамену до аспірантури «Дослідницька пропозиція» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Теорія і методика професійної освіти» підготовки доктора філософії галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта. Вступний екзамен дозволяє виявити рівень підготовленості дослідницької пропозиції, визначення вступником до аспірантури прогнозованої теми дисертації, обґрунтування її актуальності і методології осмислення.

Програма розглянута і схвалена на спільному засіданні кафедр інформаційних технологій й інноваційних технологій в освіті і педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами

Протокол від «10» 02 2021 року № 3

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації

Протокол від «24» 02 2021 року № 8

Програма розглянута і схвалена на засіданні вченої ради Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації

Протокол від «10» 02 2021 року № 7

ВСТУП

Підготовка фахівців з вищою освітою за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта за освітньо-науковою програмою «Теорія і методика професійної освіти», згідно з чинними вимогами передбачає формування здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної освіти, в тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Вступний екзамєн «Дослідницька пропозиція» спрямований на визначення здатності здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта до здійснення педагогічної, науково-дослідницької і дослідно-експериментальної діяльності.

Дослідницька пропозиція – це наукова робота, яка містить вичерпну систематизовану інформацію за обраною темою та є стислим викладом науково-дослідних ідей стосовно розуміння та перспектив дослідження обраної наукової проблеми і передбачає виклад матеріалу на основі спеціально підібраних джерел та самостійно проведеного дослідження про тему майбутнього дисертаційного дослідження, її актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених завдань, наукові досягнення вступника за обраною спеціальністю, висвітлені в його попередніх роботах, тощо. Дослідницька пропозиція має відповідати напрямам дисертаційних досліджень з обраної спеціальності, визначених освітньо-науковою програмою. У цьому документі вступник до аспірантури повинен продемонструвати свою наукову інтенцію, вміння творчо і критично мислити, здібності до генерування нових ідей.

Дослідницька пропозиція повинна мати обсяг 5-7 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman кегль 14, всі поля по 2 см, міжрядковий інтервал 1,5 пт.

Дослідницька пропозиція подається вступником до відділу аспірантури та докторантури за 30 днів до проведення вступних випробувань для рецензування передбачуваному науковому керівнику. Крім текстового варіанту, готується її слайд-презентація. За результатами розгляду дослідницької пропозиції передбачуваний науковий керівник надає вступникові протокол співбесіди. Протокол співбесіди та дослідницька пропозиція подаються вступником до відділу аспірантури і докторантури з іншими документами зазначеними в Правилах прийому до аспірантури і докторантури не пізніше 10 днів до проведення вступних випробувань.

У разі неподання зазначених документів у встановлені терміни вступник до аспірантури не допускається до вступних випробувань.

Дослідницька пропозиція оцінюється предметною комісією під час співбесіди щодо дослідницької пропозиції.

Орієнтовна структура дослідницької пропозиції

У дослідницькій пропозиції обґрунтовуються актуальність обраної тематики, ступінь її розробленості у вітчизняній і зарубіжній науці; містяться основні завдання та можливі шляхи їх вирішення; визначаються об'єкт і предмет дослідження; пропонується передбачувана структура; наводиться інформація про наукові досягнення, опубліковані наукові праці.

Інформація щодо дослідника та дослідницької команди. У цьому розділі вказуються ПІБ особи, яка вступає до аспірантури, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання передбачуваного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження. Також тут може бути відображена інформація щодо публікацій, досвіду проведення чи участі в інших дослідженнях вступника до аспірантури, контакти (телефон, e-mail) тощо.

Назва дослідження. Тема дослідницької пропозиції обирається з урахуванням тематики наукових досліджень наукових шкіл Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Тематика майбутніх наукових досліджень може ініціюватися вступником, подаватися на розгляд кафедри і враховуватися за умови забезпечення актуальності, відповідності спеціальності та узгодження з науково-дослідними роботами, що виконуються в університеті.

Вступ. Має обов'язково містити формулювання наукового завдання, короткий огляд ступеня вивченості предмета дослідження, стисле обґрунтування актуальності дослідження. У вступі необхідно переконливо продемонструвати, що дослідження, дійсно, надасть необхідну стратегічну інформацію для вирішення завдань наукових шкіл університету, а його теоретичні положення будуть мати практичне застосування.

Мета та завдання дослідження. У цьому розділі чітко викладають мету та завдання пропонованого наукового дослідження. Назва, мета, об'єкт, предмет та завдання дослідження мають бути логічно пов'язаними.

Гіпотеза дослідження. Виходячи зі ступеня вивченості проблеми та сучасної ситуації, що склалася в спеціальності, лаконічно формулюється основна гіпотеза дослідження.

Методологія дослідження. Окрім загальнонаукових та спеціальних методів, а також інструментів, які планується використати в процесі реалізації дослідження, в цьому розділі бажано обґрунтувати підходи до формування вибіркової сукупності дослідження, шляхи розв'язання поставлених завдань, етичні засади дослідження, забезпечення контролю якості проведення дослідження тощо.

Можливі шляхи розв'язання поставлених задач. Тут варто описати очікувані наукові результати пропонованого дослідження, їх можливе практичне застосування та що необхідно зробити для того, щоб результати цього дослідження були помічені й застосовані тими структурами, де вони можуть бути потенційно корисними.

Список основних літературних джерел дослідження. Тут наводиться перелік джерел інформації та даних, які використано під час підготовки цієї дослідницької пропозиції та (за можливості) перелік кластерів запланованих до використання літературних джерел за темою дослідження.

Презентація дослідницької пропозиції готується з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint і не повинна перевищувати 15 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тіло слайдів презентації бажано обрати одне для всієї презентації. Можна скористатися шаблонами. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 10 рядків тексту.

Структура виступу:

- тема дисертаційного дослідження (1 слайд);
- актуальність обраної проблеми дослідження (1 слайд);
- стан розробки даної тематики у вітчизняній та зарубіжній науці (1-2 слайди);
- мета та завдання дослідження (1-2 слайди);
- методологія дослідження (1-2 слайди);
- гіпотеза дослідження (1-2 слайди);
- можливі шляхи розв'язання поставлених задач (1-2 слайди);
- бібліографічний список основної літератури методологічного характеру, яка відповідає тематиці дослідження (1-2 слайди).

Критерії та методи оцінювання

На вступний екзамен відводиться **100 балів**.

Дослідницька пропозиція оцінюється від 0 до 70 балів за такими критеріями:

- володіння науковим стилем викладу матеріалу (10 балів);
- уміння науково обґрунтовувати проблему (10 балів);
- уміння довести актуальність роботи (10 балів);
- відповідність теми дисертаційного дослідження меті та завданням, коректність висновків (10 балів);
- уміння аналізувати та систематизувати наукові джерела (10 балів);
- володіння дослідницькими методами (10 балів);
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання (10 балів).

Відповіді на запитання членів комісії на співбесіді оцінюються від 0 до 30 балів.

Орієнтовний перелік питань для обговорення дослідницької пропозиції

1. Які чинники зумовили вибір теми Вашої дослідницької пропозиції? (актуальність, новизна дослідження тощо).
2. Сформулюйте, будь ласка, гіпотезу Вашого дослідження.
3. Праці яких вітчизняних та зарубіжних авторів використані Вами під час обґрунтування теми дослідницької пропозиції?
4. Які основні методи дослідження, на Вашу думку, необхідно використати під час розв'язання обраного Вами наукового завдання?
5. Які очікуються результати та їх значення в галузі теорії та методики

професійної освіти?

6. Чим зумовлене Ваше рішення зайнятися науковою діяльністю?

7. У чому Ви вбачаєте актуальність теми Вашої наукової роботи?

8. Як Ви можете оцінити рівень наукової дослідженості теми, наукової проблеми дослідження?

9. Які поняття Ви будете використовувати у дослідженні?

10. Чи передбачаєте Ви вивчення зарубіжного досвіду? Досвід яких країн і чому буде Вами досліджуватися?

11. Охарактеризуйте себе як майбутнього науковця. Які складові наукової компетентності Ви плануєте набути під час навчання в аспірантурі?

12. Чи маєте Ви наукові публікації з теми дослідження?

13. В яких закладах освіти Ви плануєте впроваджувати результати дослідження?

14. Чи маєте досвід роботи в професійних закладах освіти?

Остаточне оцінювання здійснює комісія на основі презентації дослідницької пропозиції і відповідей на запитання згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобальною, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень вступника до аспірантури
А 90-100 балів ВІДМІННО	Тема розкрита повністю. Презентація забезпечує повне розкриття теми і має елементи новизни. Вступ містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію щодо актуальності та доцільності дослідження дослідження. Автором коректно визначено об'єкт, предмет, гіпотезу, мету, завдання і методи дослідження. Представлена дослідницька пропозиція має наукову новизну та практичну цінність. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Тема розкрита, проте є окремі недоліки не принципового характеру. Презентація забезпечує повне розкриття теми і має елементи новизни. Вступ містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, наявні авторські висновки, посилання на першоджерела, проте аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка. Подані у роботі авторські пропозиції не достатньо обґрунтовують актуальність та	ВИСОКИЙ

	доцільність їх реалізації в освітньому процесі. Науковий апарат дослідження сформульовано коректно. Представлені рекомендації мають наукову новизну та практичну цінність, адекватні виявленим проблемам. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована добре оформленими наочними матеріалами. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає предмет роботи.	
С 75-79 балів ДОБРЕ	Тема розкрита, але мають місце окремі недоліки неprincipiального характеру. У презентації трапляється порушення логіки в побудові дослідження, взаємозв'язку між підрозділами роботи. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Подані у роботі авторські пропозиції не містять обґрунтування актуальності та доцільності їх реалізації в освітньому процесі. Науковий апарат дослідження потребує доопрацювання. Відповіді на питання в основному правильні, вступник добре знає предмет роботи.	ДОСТАТНІЙ
Д 60-79 балів ЗАДОВІЛЬНО	Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Дослідження проведені на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані авторські висновки. Є зауваження щодо оформлення презентації. Науковий апарат дослідження потребує значного доопрацювання. Доповідь прочитана за текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Тема роботи розкрита частково, мають місце недоліки змістового характеру, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Науковий апарат дослідження потребує визначено не коректно. Доповідь прочитана за текстом, вступник не володіє окремими питаннями теми, не всі відповіді на запитання членів предметної комісії правильні або повні. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження.	НИЗЬКИЙ
F _x 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО	Мета роботи сформульована не чітко, змістовне наповнення не відповідає темі дослідження. Важко визначити ступінь самостійності представлених матеріалів. Обґрунтування запропонованих рекомендацій і пропозицій відсутнє. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання неточні або неправильні, вступник не володіє предметом дослідження. Наочні матеріали відсутні.	НЕЗАДОВІЛЬНИЙ

4. Рекомендована література

Основна

1. Educationalists versus Politicians – Who Should Integrate Europe for Wellbeing of all Inhabitants, R. Kucha, H. Cudak (eds.). Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2017. 428 s.
2. European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Digital Education at School in Europe. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
3. North American scholars of comparative education: examining the work and influence of notable 20th century comparativists: edited by Erwin H. Epstein (Oxford Studies in Comparative Education, Series editor: David Phillips), London and New York, Routledge, 2020, 204 pp.
4. Staude, Edmund, «National Education Systems in the European Union» (2011). All Theses and Dissertations (ETDs). 458. URL: <https://openscholarship.wustl.edu/etd/458>.
5. Sustainable Education as a Way of Bringing People together – Multiple Stories From Europe, Vasil Haluziak, Ryszard Kucha, Anatoliy Vykhursch (eds.). Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2018. 426 s.
6. Бойчук В. М. Методика професійного навчання : навч. посібн.; за ред. проф. Р.С. Гуревича. Вінниця : ТОВ «ДІЛО», 2018. 437 с.
7. Вихрущ В. О., Козловський Ю. М., Ковальчук Л. І. Основи наукових досліджень у галузі педагогіки: підручник. Тернопіль : Крок, 2017. 340 с.
8. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
9. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах. Вінниця, 2010. 410с.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К. : Юрінком інтер, 2008. 1040 с.
11. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. К. : Видавництво Ліра-К., 2017. 456 с. URL: <http://lirak.com.ua/preview/12230.pdf>.
12. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно технічній освіті: монографія / [А. М. Гуржій, Р.С. Гуревич, М. Ю. Кадемія та ін.]; за ред. Гуржія А. М. у 2 частинах. Ч. 1. Вінниця : Нілан -ЛТД, 2016. 412 с.
13. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно технічній освіті: монографія / [А. М. Гуржій, Р.С. Гуревич, М. Ю. Кадемія та ін.]; за ред. Гуржія А. М. у 2 частинах. Ч. 2. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. 376 с.
14. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Київ : КНТ, 2017. 225 с.
15. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи. URL: http://pidruchniki.com/18980908/pedagogika/konkretno-metodologichni_printsipi_pedagogichnih_doslidzhen.
16. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія . К. : Видавництво

НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 125 с.

17.Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Методологічне підґрунтя педагогіки вищої школи. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/50345-13-metodologichne-pdruntya-pedagogki-vischo-shkoli.html>.

18.Радкевич В. О. Наукова платформа професійної освіти: сталий розвиток. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 3(1). 2021. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-17-1>.

Додаткова

1. Вихрущ В. О. Козловський Ю. М. Методологія та методика наукового дослідження: підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 336 с.

2. Гуревич Р. С. Інформаційне суспільство: сучасні трансформації: монографія. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю. 2020. 401 с.

3. Зайченко І. В. Педагогіка : підручник для студентів вищих навч. закладів. 3-є вид. Київ: Видавництво Ліра-К., 2016. 608 с.

4. Ієвлев О. М. Професійно-педагогічна мобільність викладача : навч. посібн. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 136 с.

5. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно-технічній освіті : монографія / за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. у 2 частинах. Ч. 1. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. 411 с.

6. Інформаційно-комунікаційні технології у професійно-технічній освіті : монографія / за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. у 2 частинах. Ч. 2. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. 375 с.

7. Каплінський В. В. Професійне становлення майбутнього вчителя в процесі загальнопедагогічної підготовки: теорія і практика : монографія / Каплінський В. В. ; [наук. ред. Гуревич Р. С.]. Вінниця : ТВОРИ, 2018. 491 с.

8. Носкова М. В. Інтернет-технології в діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія. Львів : Видавництво «Левада», 2017. 219 с.

9. Організація та наповнення контентом ІОС ПТНЗ. В. Уманець, Л. Шевченко LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. 52 с.

10.Особистісно-професійне становлення майбутнього педагога: монографія / Акімова О., Галузяк В. [та ін.]. Вінниця: «Твори», 2020. 228 с.

11.Особистісно-професійний розвиток учителя: погляди стейкхолдерів : монографія/ Акімова О.В., Фрицюк В.А. [та ін.]. Вінниця. ТОВ «Друк», 2020. 360 с.

12.Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін. 3-є вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 495 с.

13.Підготовка майбутніх учителів в освітньо-інформаційному середовищі закладів вищої освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій : [монографія] / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, В. М. Бойчук, та ін. ; за ред. академіка НАПН України Р. С. Гуревича. Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2019. 564 с.

14.Професійно-педагогічна компетентність : навч. посіб. / за ред. І.Л.

Холковської. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 308 с.

15.Сікорський П. І. Моделювання нових навчальних технологій у закладах вищої освіти : монографія. Львів: Сполом, 2020. 228 с.

16.Стандартизація професійної освіти: теорія і практика : монографія / Каленський, А. А., Лузан, П. Г., Ваніна, Н. М. Житомир: «Полісся». 2018. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/712845/>.

17.Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України : монографія / В. Ю. Биков, О. Ю. Буров, А. М. та ін. Київ: Компрінт, 2019. 214 с.

18.Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України : монографія / В. Ю. Биков, О. Ю. Буров, А. М. та ін. Київ: Компрінт, 2019. 214 с.

19. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах : монографія / Аніщенко В .М., Артюшина М. В., Герлянд Т. М. та ін. Житомир: «Полісся». 2019. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718498/>.

20.Формування освітнього інформаційного середовища для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах : монографія [Гуревич Р. С. , Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. та ін.] ; за заг. ред. Р. С. Гуревича. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. 425 с.

21.Шевченко Л. С. Підготовка майбутніх учителів технологій до інноваційної педагогічної діяльності : монографія. Вінниця : ТОВ «Друк», 2018. 392 с.

22.European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. The Structure of the European Education Systems 2018/19: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

23.Modern higher education in the context of european integration challenges: колективна монографія / М. Kryshtanovych, Н. Bushchak,V. Vyhrushch, Т. Horokhivska, and et. Chełmie : Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie, 2019. 192 с.

24.Shevchenko Liudmila. Methodological support of future handicraft teacher's training to innovative pedagogical activity : book. LAP LAMBERT Academic Publshing, 2018. 159 с.